

Transgender
Netwerk
Nederland
presenteert

DE
**TOILET
KIT**

GENDERNEUTRALE TOILETTEN

WAT ZIJN HET ?

WAAROM ZIJN ZE NODIG?

HOE ORGANISEER JE

DE INTRODUCTIE?

TOILETTEN VOOR IEDEREEN

In Nederland is het in veel openbare ruimtes gangbaar om gebruikers van toiletten naar sekse te scheiden. In genderneutrale toiletten gebeurt dat dus niet. Je kan ieder genderneutraal toilet betreden ongeacht je geslacht. De WC's zijn dan voor iedereen. Net zoals thuis.

Voor publieke ruimtes en horeca bestaat er geen regelgeving die verplicht tot het hebben van een apart toilet voor mannen, en een voor vrouwen. Zoals wel het geval is in bedrijfsruimten, daar een arbeidsomstandighedenbesluit geldt die zegt dat “toiletten of het gebruik van de toiletten [...] naar seksen gescheiden” behoren te zijn. Maar ook daar kan creatief mee om gegaan worden.

Toch zien we de seksegescheiden toiletten op veel meer plekken waar ze niet voor personeel, maar voor gasten zijn bedoeld. Horeca is slechts verplicht om twee toiletten met wastafels beschikbaar te stellen. Eigenaars volgen, vaak automatisch, de heersende norm om van die twee toiletten een dames- en een herentoilet te maken.

Sinds 2015 worden in toenemende mate vraagtekens gezet bij deze norm. De bewust genderneutrale toiletten zijn in opkomst. Met name overheden, onderwijsinstellingen en musea tonen sympathie voor de invoering van deze toiletten. Dat doen zij nu vooral vanuit de gedachte van inclusie van transgender personen. Genderneutrale toiletten zijn echter geen transgendertoiletten. Ze zijn dus niet bedoeld als alternatief toilet voor trans personen, maar als toiletten waar iedereen ongeacht geslacht gebruik van kan maken.

WAAROM GENDERNEUTRALE TOILETTEN?

ER ZIJN TWEE KERNARGUMENTEN VÓÓR HET INVOEREN VAN GENDERNEUTRALE TOILETTEN.

1. Mannen en vrouwen van elkaar scheiden bij toiletbezoek stamt uit een tijd dat vrouwen op de werkvloer niet gewenst waren en hun kuisheid beschermd diende te worden. Die tijd ligt ver achter ons. Vrouwen en mannen zijn gelijk voor de wet. Inmiddels zorgt het voor menig praktisch probleem:

- De ongelijke beschikbaarheid in theaters, bioscopen en popzalen voor vrouwen.
- Ouders die hun kind niet tot op het toilet kunnen begeleiden.
- Vaders die hun baby niet kunnen verschonen door luiersplankgebrek in het herentoilet.
- Ten slotte zijn ook begeleiders van volwassen hulpbehoevenden de dupe van deze seksescheiding.

De moderne tijd vraagt dus om genderneutrale toiletten.

2. In de seksegescheiden toiletten doet iemands genderexpressie er nadrukkelijk meer toe dan daarbuiten. Er zijn daardoor transgender personen die seksegescheiden toiletten vermijden of met ongemak bezoeken. Dit zijn vooral:
 - a. Trans personen die in overeenstemming met hun genderidentiteit een toilet willen bezoeken, maar waarvan de genderexpressie door omstanders als afwijkend wordt ervaren.
 - b. Trans personen die zich niet of niet enkel als man of vrouw identificeren. Deze trans personen worden ook wel non-binair genoemd. Seksegescheiden toiletten voelen voor hen nadrukkelijk als uitsluiting.

Zij verdienen het om zich veilig te voelen op het toilet, net als iedereen, zonder dat ze worden uitgezonderd met een apart toilet. Genderneutrale toiletten zijn de enige optie waar geslacht er voor niemand meer strikt toe doet. Toiletten worden daarmee gelijk gesteld met de ruimte buiten de toiletten die ook niet seksegescheiden is, waarover we ook van oordeel zijn dat die niet seksegescheiden hoort te zijn (zoals de werkvloer, klaslokalen en café's).

HOE PAK JE HET AAN?

IK BEN EEN WERKGEVER

1. Leg het voorstel voor aan uw werknemers of bespreek het met de Ondernemingsraad.
2. Maak gebruik van de argumenten.
 - a. 'die 19e eeuwse seksescheiding is achterhaald'
 - b. Toiletten moeten voor iedereen toegankelijk zijn
 - Invalide toiletten zijn voor invalide personen, niet voor trans personen
3. Heeft u slechts eenpersoons toilethokjes als toiletten? Besef dan dat eenpersoonstoilethokjes van zichzelf seksegescheiden zijn, omdat ze persoonsgescheiden zijn. Dus u voldoet daarmee sowieso wel aan de arbo-regels. Wasbakken hoeven alleen maar in directe nabijheid te zijn. Bent u overtuigd? Stel dan een proefperiode voor van bijvoorbeeld 3 maanden.
 - a. Doe een nulmeting onder het personeel over de houding tegenover genderneutrale toiletten voor invoering en een tweede meting drie maanden later. Download de voorbeeld-vragenlijst via transgendernetwerk.nl/toiletkit.
 - b. Verwissel de man/vrouw-bordjes bij de toiletten voor:

OF

WC

- c. Hang in elk toilethokje een spiegel op
 - d. Plaats afvalcontainers voor tampons/ maandverband in elk toilethokje
 - e. Zorg dat toiletten schoon blijven zodat dit geen argument is tegen genderneutrale toiletten; iedereen verdient een schoon toilet
4. Heeft u urinoirs in de bestaande herentoiletten? Dan wordt het lastiger genderneutrale toiletten te introduceren middels een introductieperiode. U zult meer moeite moeten doen uw werknemers mee te krijgen en zult praktische maatregelen moeten nemen in de toiletruimtes waar de urinoirs hangen.
 - a. Formuleer meer argumenten waarom genderneutrale toiletten beter zijn voor uw werknemers. In de argumentenkaart vindt u menig goed argument. Bedenk ook argumenten die juist voor uw organisatie van toepassing zijn, bijvoorbeeld:
 - Mannen krijgen meer privacy bij urinoirgebruik door urinoirs in hokjes te scheiden.
 - Personeel wordt netter in toiletgebruik, omdat ze weten dat zowel vrouwen als mannen hetzelfde toilet gebruikt.
 - Er is afhankelijk van de sekseverdeling op de werkvloer een grotere beschikbaarheid van toiletten.
 - b. Schrijf de verhuurder aan met dezelfde argumenten.
 - c. Leg de verhuurder de opties voor, afhankelijk van de voorkeur van uw personeel, om urinoirs te vervangen voor toilethokjes of de urinoirs van elkaar te scheiden in eenvoudige afsluitbare hokjes. Op elk wc-hokje kan nog een afzonderlijk symbool om aan te geven of er een urinoir of toiletspot achter zit.

IK BEN EEN WERKNEMER

Begin met het spreken van collega's over hoe vreemd het eigenlijk is dat we nog seksegescheidetoiletten hebben. Maak daarbij gebruik van de bijgevoegde argumentenkaart. Heeft u een paar medestanders? Volg dan de volgende stappen:

1. Ga het gesprek aan met de ondernemingsraad, de afdeling P&O of uw directe leidinggevende. Gebruik daarbij de kernargumenten en de bijgevoegde argumentenkaart.
2. Stel een proefperiode voor bij toiletten die geen urinoirs hebben door een tijdelijk neutraal bordje op te hangen:
3. Zijn uw collega's overstag maar uw leidinggevende niet? Start dan een ludieke actie met uw collega's, bijvoorbeeld door burgerlijke ongehoorzaam te zijn en niets aan te trekken van de man/vrouw bordjes bij de toiletten.
4. Is uw leidinggevende om? Wijs hen dan op deze toiletkit.

IK BEN EEN RAADSLID

Wilt u het stadhuis, gemeentehuis en gemeentelijk vastgoed toegankelijk maken voor alle burgers? Dan dragen genderneutrale toiletten daar een steentje aan bij. Hoe pakt u dat aan?

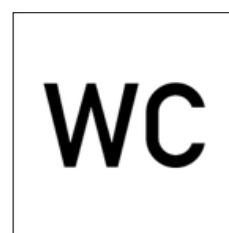
1. Dien een motie in of als u in een coalitiepartij zit, overtuig uw wethouder zodat deze het college het initiatief kan laten nemen.
2. Moet u de raad overtuigen? Maak dan gebruik van onze kernargumenten en de voorbeeldbrief 'raadslid' die TNN ter ondersteuning voor u op maat kan schrijven om de raad van buitenaf te overtuigen.

Bekijk de voorbeeldbrief op transgendernetwerk.nl/toiletkit

VOOR ONDERWIJSINSTELLINGEN

Toiletten zijn voor toiletgebruik. Er gebeurt iets op toiletten wat daar niet thuishoort wanneer transgender of gender non-conforme scholieren die toiletten mijden. Ze durven er geen gebruik van te maken omdat in de ogen van andere gebruikers je geslacht er heel erg toe doet. Seksegescheiden toiletten verslechteren zo de schoolprestaties van deze leerlingen en dragen bij aan spijbelgedrag. Dit alles is te voorkomen door genderneutrale toiletten waar de sociale veiligheid van elke scholier in acht wordt genomen.

1. Licht de studenten of scholieren en hun ouders in over de aanstaande aanpassing. Wijs op het inclusief maken van uw instelling en op de noodzaak van sociale veiligheid op het toilet voor iedereen.
2. Vervang de man/vrouw-bordjes bij de toegang voor een eenvoudig wc bordje:
3. Vergroot het open karakter door deuropeningen te vergoten en desnoods de deuren te verwijderen bij de toegang tot toiletruimtes
4. Breng een spiegel en prullenbak voor maandverband/tampons aan in toilethokjes en indien mogelijk een wasbak.
5. Stop urinoirs in eenvoudige afsluitbare toilethokjes.
6. Houd de toiletten goed schoon. Vieze toiletten zijn geen reden voor seksescheiding, maar voor een beter schoonmaakregime. Iedereen heeft recht op schone toiletten.
7. Bevinden twee toiletruimtes zich naast elkaar? Verwijder dan de tussenmuur (indien bouwkundig mogelijk) zodat er twee toegangen ontstaan waardoor opstoppingen beperkt worden.
8. Is de gemeente eigenaar van uw schoolgebouw? Verzoek deze dan in de herinrichting van de toiletruimtes te voorzien.
9. Vormen kosten een belemmering? Zoek dan contact met uw onderwijsbelangenorganisatie zodat deze bij het Ministerie van OC&W bijvoorbeeld een adequate subsidieregeling agendeert.

VOOR BURGERS, BEZOEKERS OF STUDENTEN

Wil je genderneutrale toiletten omdat je die seksescheiding maar dom vindt of omdat je als trans persoon ook zonder genderheisa overal naar het toilet wilt? Maak dan gebruik van de voorbeeldbrief 'burger'. Download deze via transgendernetwerk.nl/toiletkit en mail deze naar de instelling, de overheid, het etablissement of het bedrijf waar jij graag de seksegescheiden toiletten afgeschaft ziet worden.

Voer een ludieke actie uit door de genderneutrale 3D wc-sticker van TNN en COC Nederland over de man/vrouw-bordjes te plakken van seksegescheiden toiletten. Mail TNN voor een stapeltje stickers.

VOOR HORECA, MUSEA EN AMUSEMENTSPARKEN

Voor uw gasten of bezoekers hoeft u wettelijk toiletten niet naar sekse van de gebruiker te scheiden. Niets houdt u tegen om de seksescheiding op toiletten op te heffen. Maakt u zich zorgen over de reactie van de gebruikers of het grote publiek?

1. Hang dan een korte uitleg op bij de toegang van de toiletten. Sommige beoogde gebruikers kunnen namelijk in verwarring raken bij het ontbreken van man/vrouw bordjes wanneer zij iemand van een ander geslacht het toilet zien verlaten of betreden.
2. Zorg dat uw personeel uw beslissing ook uit kan leggen aan de bezoekers.
3. Maak toiletten sociaal veiliger door de toegangsdeur van een toiletruimte te vervangen door een deur met kozijn zodat er altijd mensen naar binnen en naar buiten kunnen kijken.
4. Geef duidelijk aan in welke toiletruimte de luiertafel zich bevindt.

Atlantisplein 1
1093 NE Amsterdam
T: 020 - 205 09 15
E: info@transgendernetwerk.nl
W: www.transgendernetwerk.nl

Vormgeving: Lisa van Winsen
Tekst: Sophie Schers